

Katolícka teológia učí: Všetky omše nemajú rovnakú cenu

Jozef Duháček

29. mája 2026 ✝ Cirkev ✝ Liturgia

Vlajkou odporu tradicionalistov proti reformám posledných 60 rokov je tradičná latinská omša. Je to preto, že všetky tie radikálne zmeny smeru a opustenia tradičnej katolíckej teológie a morálky, ktoré majú nemalý dopad na katolícku Cirkev ako zmena liturgie, sú na prvý pohľad menej viditeľné a dopadli na veriaci ľud postupne a vo viacerých fázach, zatiaľ čo zmena obradu sv. omše bola zlomovým momentom, ktorý prišiel 5 rokov po koncile a prišiel naraz. Pre laika, ktorý nevidel pozadie koncilu a pozadie práce komisie zostavenej pre výkon pokoncilovej reformy to bolo ako blesk z jasného neba.

Biskup Joseph Strickland slúži tradičnú omšu

zdroj: wikimedia commons

Liturgická dekadencia za 56 rokov dospela do bodu, že už ani tí najväčší zástancovia novej liturgie nemôžu tvrdiť, že je to len stará omša po slovensky a že sa tam vlastne nič zlé nestalo. Dúhové ornáty, klaunské omše, omše v krčme (Orko Vácha), omše slúžené v mori na nafukovačke, omše, kde veriaci dávajú sv. Eucharistiu psom a biskup to toleruje, omše kde konsekruje žena a pod. To všetko nie je externý zločin nejakého zákerníka páchaný na bezchybnom liturgickom obrade. To plynie z nového obradu ako takého, z toho ako je zostavený, ako samotný obrad chápe sv. omšu.

Slávenie novej, karnevalovej „omše“ v Nemecku

zdroj: youtube.com

Preto sa ako ústupový manéver často používa argumentácia, že tradičná latinská omša (TLO) a nová omša (NO), pokiaľ sú platné, sú obnovením kalvárskej obety Nášho Pána, ktorá má nekonečnú hodnotu a z toho uzatvárajú, že každá omša, pokiaľ je platná, má tiež nekonečnú hodnotu a preto rovnakú účinnosť pre tých, ktorí sa jej zúčastňujú. Dotlačení do kúta obrancovia nového obradu pripúšťajú, že škandálne celebrowané omše majú negatívny dopad na subjektívnu dispozíciu prítomných, čo snáď znižuje množstvo prijatých milostí, ale trvajú na tom, že ani liturgické lapsusy, ani nehodný kňaz, ani okmášané modlitby ani profánna hudba nedokážu per se zmenšiť účinnú silu omše a ovocia, ktoré omša prináša. Diskusiu presúvajú na úroveň validity – platnosti.

Katolícka teológia jednoznačne učí, že svätá omša má nekonečnú hodnotu vďaka tomu, že je to nekrvavé obnovovanie Kristovej obety na kríži. Táto hodnota nezávisí od vonkajšej krásy obradu, svätosti kňaza ani od subjektívnej zbožnosti veriacich. Omša pôsobí *ex opere operato* – silou samotného vykonaného diela (teda Kristovou silou). Žiadny významný katolícky teológ (ani tradičný, ani novší) netvrdí, že by omša v menej krásnom obrade bola „menej platná“ alebo mala „menšiu objektívnu hodnotu“ ako omša v nádhernom ríte. Existujú však významní teológovia, ktorí veľmi silno zdôrazňujú, že kvalita a krása obradu výrazne ovplyvňuje:

- pastoračné ovocie omše (ako veľmi ľudí privádza k Bohu, ako hlboko ich vnútorne pretvára),
- subjektívne prijatie milosti veriacimi (*ex opere operantis* – podľa dispozície prijímateľa),
- dôstojnosť a primeranosť uctievania Najsvätejšej Trojice.

Odpoveď na otázku, či je tradičná omša účinnejšia ako nová omša sa nachádza v rozdieloch medzi vnútornou, vlastnou či podstatnou a vonkajšou, nevlastnou, do podstaty nepatriacou hodnotou svätej omše (slovenčina nemá výrazy dokonale reprezentujúce pojmy intrinzická a extrinzická hodnota, preto budem používať označenie podstatná a nevlastná, vonkajšia hodnota). Pokúsim sa sledovať argumentáciu R. Siscoa, ktorý túto tému rozpracoval v texte s názvom „*Sú všetky omše rovnaké?*“. Skôr ako sa do témy ponoríme, pripomeňme štyri ciele sv. omše, ako ich vysvetľuje katechizmus sv. Pia X.:

Obeta omše sa prináša, aby:

1. sme sa Bohu klaňali, teda je latreutická,
2. sme Bohu ďakovali, teda je eucharistická,
3. sme Boha uzmierili a náležite mu zadostučinili za hriechy, teda je zmierna,
4. sme si vyprosili potrebné milosti, teda je prosebná.

Podstatná (intrinzická) a nevlastná (extrinzická) hodnota

Keď uvažujeme o účinnosti sv. omše, musíme rozlišovať medzi podstatnou a vonkajšou hodnotou. Podstatná hodnota sa vzťahuje k účinnej moci samotnej obety. Pretože sv. omša je podstatne zhodná z Kristovou kalvárskou obetou, ktorá je nekonečne cenná, podstatná hodnota každej platnej omše je tiež nekonečná. V *Základoch katolíckej dogmatiky* čítame: „

Podstatná hodnota omše, teda vlastná cena a účinná moc omše samej (in actu primo), je vďaka nekonečnej hodnote Obetného daru a Prvého Obetníka nekonečná.“
(1)

Pri nevlastnej hodnote musíme rozlišovať medzi nevlastnou hodnotou vo vzťahu k Bohu, ktorému sa omša obetuje a nevlastnou hodnotou vo vzťahu k človeku, za ktorého sa omša obetuje.

– Pretože Boh je nekonečné bytie schopné prijať nekonečný akt, adorácia (latreutický cieľ) a vďakovzdanie (eucharistický cieľ) obetované Bohu sú mocou tejto Obety nekonečné. (2)

– Ale človek je konečný tvor neschopný prijatia nekonečných účinkov a tak sú účinky sv. omše, ktoré vo vzťahu k človeku nazývame „ovocie sv. omše“, len obmedzené.

Otec Nicholas Gehr vo svojej skvelej knihe *The Holy Sacrifice of the Mass* píše: „*Ak uvažujeme eucharistickú obetu samú o sebe..., tak spolu s nevýslovnými pokladmi, ktoré ukrýva... si uvedomujeme, že svätá omša má absolútne nekonečnú cenu“* ao kúsok ďalej dodáva: „*ale vec sa má inak, keď je eucharistická obeta uvažovaná vo vzťahu k človeku. Z tohoto uhla pohľadu je cieľom omše zaistiť nám spásu a posvätenie a je teda prostriedkom, lepšie povedané, zdrojom milosti, ktorý nám prináša bohatstvo nebeského požehnania... Ovocie, ktoré nám od Boha omša prináša je len konečné, to znamená obmedzené počtom a rozsahom... Obeta omše môže teda s ohľadom na človeka mať len obmedzenú účinnosť a jej ovocie je len obmedzene aplikovateľné.“* (3)

Ten istý autor vysvetľuje, že obmedzená účinnosť „*nespočíva v podstate, či hodnote Obety, pretože tá má nekonečnú moc vyvolať akýkoľvek účinok“*, ale „posledným a rozhodujúcim dôvodom pre viac či menej plodnú aplikáciu sakrifiálnych milostí je Kristova vôľa, inak povedané, je to pozitívne Božie riadenie.“ (4) Vysvetľuje, že hoci je sv. omša sama o sebe nekonečným zdrojom milosti, „*keď ide o distribúciu Božích darov, Boh žiada našu spoluprácu“*. (5)

Záber zo slávenia tradičnej sv. omše

zdroj: flickr.com

Ovocie sv. omše

Ovocie, ktoré jednotlivec získava na konkrétnej omši nie je limitované výhradne jeho osobnou zbožnosťou a oddanosťou. To je len jeden faktor ovplyvňujúci množstvo prijatej milosti. Iné

faktory, ktoré tiež ovplyvňujú účinnosť konkrétnej omše sú svätosť kňaza, externá oslava vzdávaná Bohu skrze konkrétny obrad a tiež aj celková svätosť Cirkvi v jej členoch v danom čase. Tieto vonkajšie činitele ovplyvňujú množstvo milostí, ktoré jednotlivec dostáva takým spôsobom, že zo zbožnej účasti na jednej omši môže človek obdržať viac ovocia ako z rovnako zbožnej účasti na inej omši.

Svätosť Cirkvi

Jedným z faktorov podmieňujúcich účinnosť sv. omše je celková svätosť Cirkvi v jej členoch v danom čase, vrátane biskupov a vládnuceho pápeža. K tomu stará katolícka encyklopédia hovorí: *„velkoleposť a rozsah tejto cirkevnej služby je závislá na väčšej či menšej svätosti vládnuceho pápeža, biskupov a kléru po celom svete a z toho dôvodu v časoch cirkevného úpadku a uvoľnenej mravnosti (predovšetkým na pápežskom dvore a medzi episkopátom), sa za istých okolností ľahko môže stať, že ovocie sv. omše plynúce z obetnej činnosti Cirkvi je veľmi malé.“* (6)

Fr. Gihř k tomu píše: *„Pretože svätosť Cirkvi pozostáva zo svätosti jej členov a nie je vždy nemenná a rovnaká, ale raz je väčšia a inokedy menšia, preto aj Obeta Cirkvi raz viac a inokedy menej teší Boha a prospieva človeku“.* (7) Keďže tento faktor závisí na mravnom stave Cirkvi ako celku, má rovnaký dopad na všetky omše slúžené v danom historickom období. Ďalšie činitele spočívajú v špecifických okolnostiach, ktoré majú priamy dopad na účinnosť jednotlivých omší.

Kňaz

Sv. Tomáš Akvinský vysvetľuje, že ovocie ktoré možno získať na konkrétnej omši, závisí čiastočne na svätosti celebrujúceho kňaza, ktorý sa prihovára za veriacich *„a v tomto ohľade je nepochybné, že omša lepšieho kňaza je plodnejšia“.* (8) Omša slúžená nenábožne nehodným kňazom, či dokonca kňazom, ktorý nedodržiava rubriky, je menej účinná a preto prináša menej ovocia ako omša slúžená kňazom s nábožnosťou pozorne dodržiujúc rubriky. Preto Fr. Gihř hovorí: *„veriaci počúvajú zdravý inštinkt, keď na svoje úmysly radšej dávajú omše slúžiť poriadnym a zbožným kňazom ako nehodným...“* (9)

Sv. Bonaventúra povedal: *„Je osožnejšie vypočuť omšu od dobrého kňaza, než od ľahostajného.“*

Kardinál Bona († 1674) to vyložil takto: *„Čím je kňaz svätejší a Bohu milší, tým sú jeho obety a modlitby prijateľnejšie (Bohu). Čím je zbožnejší, tým väčší úžitok je možné z omše získať. Tak ako iné dobré skutky vykonané zbožným človekom získavajú zásluhy úmerné zbožnosti a horlivosti, s ktorou ich vykonal, tak aj omša je kňazovi, ktorý ju slúži a osobám za ktoré sa slúži, prospešná viac alebo menej, podľa väčšej či menšej horlivosti, s ktorou ju kňaz celebruje.“*

Rítus - obrad

Iný faktor ovplyvňujúci účinnosť omše je veľkosť externej oslavy preukazovanej Bohu. V tomto nie sú všetky ríty rovnaké. Ani tichá omša nemá taký účinok ako spievaná omša s asistenciou. Fr. Gihl píše:

„Cirkev nielen prináša Obetu, Cirkev túto obetu spojila s rozličnými modlitbami a obradmi. Obetné obrady sa konajú v mene Cirkvi a preto mocne hýbu Boha k tomu, aby rozdeľoval svoje milosti a dobrá medzi živých a mŕtvych. Vďaka rozličným omšovým formulárom je možné prosebný účinok Obety ešte zväčšiť... a tiež charakter omšových modlitieb ba i celého obradu náležite vplyva na množstvo a druh ovocia z tejto Obety plynúceho. Z toho plynú niekoľko zaujímavých dôsledkov. Napríklad, že slávnostná spievaná omša má väčšiu hodnotu a účinnosť, ako obyčajná tichá omša...

Na slávnostnej spievanej omši je vonkajšia prezentácia bohatšia a krajšia ako pri recitovanej omši a pretože Cirkev takto zvyšuje dôstojnosť obety, preukazuje väčšiu poctu a Boh je tak viac oslavovaný...

Táto veľkolepejšia a slávnostnejšia forma slúženia Obety je Bohu milšia a preto sa počíta s tým, že Boha viac pohne k tomu, aby nám daroval svoje milosrdenstvo a dobrá, o ktoré prosíme, teda prepožičiava modlitbám a prosbám Cirkvi väčšiu účinnosť.“ (10) Dokonca aj výzdoba má na účinky omše vplyv v miere, v akej rozmnožuje alebo umenšuje slávu Božiu. Fr. Ripperger vo svojom článku na túto tému vysvetľuje:

„Ak používame predmety, ktoré sa nehodia k majestátu a vznešenej povahe Obety svätej omše, môžeme naozaj umenšiť vonkajšiu hodnotu omše. Škaredé veci Boha tešia menej a tak nám získavajú menšie ovocie.“ (11)

Ak to zhrnieme:

Faktor	Vplyv na platnosť omše	Vplyv na mieru prijatej milosti
Platná konsekrácia	Rozhodujúci	Rozhodujúci
Svätosť kňaza	Žiadny	Velký
Dôstojnosť a krása obradu	Žiadny	Velký
Teologická jasnosť obradu	Žiadny	Velký

Faktor	Vplyv na platnosť omše	Vplyv na mieru prijatej milosti
Osobná dispozícia veriaceho	Žiadny	Rozhodujúci

Nová omša (*Novus ordo missae*)

Ak, ako Fr. Gühr spomína vyššie, „charakter omšových modlitieb ba i celého obradu“ pôsobí na ovocie sv. omše, tak to pre novú omšu nevesťí nič dobré. Podľa kardinála Ottavianiho, nová omša „predstavuje v detailoch i v celku zásadný rozchod s katolíckou teológiou omše formulovanou na XXII. zasadnutí Tridentského koncilu a obsahuje všetko potrebné k uspokojeniu aj najmodernistickejších protestantov“. (12)

Záber zo slávenia tradičnej sv. omše

zdroj: flickr.com

Ak uvažujeme o liturgickom obrade, ktorým nová omša je, o škandálnych spôsoboch, akými býva častokrát slúžená, máme dôvod pýtať sa, prečo je dnes Cirkev v takom stave v akom je?

Pripomeňme zvlášť, ba zlovestné slová Pavla VI., ktoré vyriekol pri zavádzaní novej omše v novembri 1969. Slovmi, ktoré v mnohých iste vzbudili obavy, pápež povedal:

„Žiadame vás, aby ste svoje mysle ešte raz upriamili k liturgickej obnove omšového obradu. Tento rítus bude pre celebrowanie svätej Obety zavedený od budúcej nedele, ktorá je prvá adventná... (je to) zmena v ctihodnej tradícii, ktorá pretrvala stáročia. Je to niečo, čo ovplyvní naše náboženské dedičstvo, ktoré, ako sa zdalo, sa tešilo privilegiu stability a nedotknuteľnosti...“

Táto zmena ovplyvní omšové obrady. Pripravme sa, že možno prídu pocity rozmrzenosti, že obrady pri oltári sa už nekonajú slovami a gestami, na ktoré sme zvyknutí... musíme sa pripraviť na mnoho podružných ťažkostí. Je to istý druh hnevu, ktorý spôsobuje každá novinka, ktorá rúca naše zvyky. Uvidíme, že zbožné osoby budú najviac rozrušené, lebo mali vlastný a úctyhodný spôsob počúvania omše a cítia sa vyhnaní z kruhu ich obvyklého uvažovania a nútení nasledovať myšlienky iných. Dokonca kňazi môžu v tomto ohľade cítiť istú zlosť... musíme sa pripraviť. Táto novota nie je malá vec. Nebuďme prekvapení povahou, či dokonca mrzutosťou jej

externých foriem...

Stratíme veľa z tej ohromujúcej a umelecky neporovnateľnej veci, gregoriánskeho chorálu. Vskutku máme dôvod pre ľútosť, dôvod pre rozčarovanie.“ (13)

Je teda prekvapivé, že omša, ktorú sám pápež pri jej zavádzaní opísal ako zdroj „*podružných ťažkostí*“ a „*mrzutosť*“, ktorá privodí „*pocit rozmrzenosti*“, „*ľútosť*“ a „*rozčarovanie*“ by mohla mať výrazne nižšiu extrinzickú hodnotu a tak uviesť Cirkev do nešťastia? O zhruba 30 rokov neskôr kardinál Ratzinger napísal:

„Som presvedčený, že kríza v Cirkvi, ktorú dnes zažívame, je z veľkej časti spôsobená rozkladom liturgie.“ (14)

Veľa jasne uvažujúcich ľudí predvídalo od samého začiatku katastrofu, ktorú nová omša prinesie. V kritickej štúdii novej omše, neskôr známej ako „*Ottavianiho intervencia*“, spísanej dvanástimi rímskymi teológmi a podpísanej kardinálom Ottavianim a kardinálom Baccim, čítame: „*Opustiť liturgickú tradíciu, ktorá bola po štyri storočia znamením a zárukou jednoty kultu a nahradiť ju inou, ktorá, vďaka nespočetným, implicitne autorizovaným výnimkám a úľavám nemôže byť ničím iným ako znamením rozdelenia, a ktorá sa hemží náznakmi alebo aj zjavnými omylmi proti celistvosti katolíckej viery je, a cítime vo svedomí povinnosť to vyhlásiť, nesmierna chyba.“*

Ďalej poznamenali:

„Vždy, keď sa zákon, ktorý bol zmýšľaný pre dobro poddaných, ukáže ako škodlivý, tak títo poddaní majú právo, ba dokonca povinnosť so synovskou poslušnosťou žiadať zrušenie takého zákona.“

Tento „zákon“ nebol na nešťastie nikdy zrušený a Cirkev zaplatila cenu, ktorú sám kardinál Ratzinger zmieňuje vo vyššie citovanom výroku.

Záver

Katechizmus sv. Pia X. vysvetľuje rozdiel medzi Obetou na Kalvárii a Obetou omše takto: „*Ježiš Kristus na kríži sám seba obetoval a preliat za nás svoju krv. Na našich oltároch sa obetuje bez prelievania krvi a privlastňuje nám ovocie svojho utrpenia a smrti.“*

Robert Siscoe teda svoju úvahu o hodnote omše uzatvára takto: *Ako sme však videli, ovocie sv. omše (zásluhy, ktoré nám privlastňuje) je konečné a závisí na mnohých faktoroch – svätosť kňaza, spôsob, akým omšu slúži, majú vplyv na ovocie sv. omše, obrady ba i výzdoba miesta majú dopad na množstvo milostí, ktoré jednotlivec prijme, pretože čím väčšia slávnosť, velebnosť a nádhera celebrácie, tým väčšia sa Bohu vzdáva sláva a tým väčšie milosti Boh vylieva na tých, ktorí mu takto slúžia. Z toho dôvodu je účasť na tradičnej omši, podľa Fr. Fabera tej „najkrajšej veci na tejto strane Neba“, hodná každej námahy navyše s tým spojenej.*

1) *Fundamental of Catholic Dogma, Ott, TAN, pg 414.*

2) *Ibid.*

3) *Holy Sacrifice of the Mass (Becktold Printing and Book Mfg Co, 1902), pg*

137-138.

4) *Ibid.* p. 138-139.

5) *Ibid.* p. 139.

6) *Catholic Encyclopedia, Vol. X (1913).*

7) *Holy Sacrifice of the Mass (Becktold Printing and Book Mfg Co, 1902), p. 144.*

8) *Summa, St. Thomas, Pt III, Q 82, A.6.*

9) *Holy Sacrifice of the Mass (Becktold Printing and Book Mfg Co, 1902), p. 147.*

10) *Ibid p. 144-145.*

11) *The Merits of a Mass, Fr. Ripperger, Latin Mass Magazine.*

12) *Ottaviani Intervention.*

13) *Paul VI, General Audience, November 26, 1969.*

14) *Milestones, Ratzinger, 1997.*

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/katolicka-teologia-uci-vsetky-omse-nemaju-rovnaku-cenu/>